

VŨ XUÂN VINH (Chủ biên)
NGUYỄN NGHĨA DÂN - TRẦN KIÊN

BÀI TẬP TÌNH HUỐNG

Giáo dục công dân

6

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

VŨ XUÂN VINH (Chủ biên)
NGUYỄN NGHĨA DÂN - TRẦN KIÊN

BÀI TẬP TÌNH HUỐNG GIÁO DỤC CÔNG DÂN

6

(Tái bản lần thứ chín)

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

Chịu trách nhiệm xuất bản :

Chủ tịch HĐQT kiêm Tổng Giám đốc NGÔ TRẦN ÁI
Phó Tổng Giám đốc kiêm Tổng biên tập NGUYỄN QUỲ THAO

Tổ chức bản thảo và chịu trách nhiệm nội dung :

Phó Tổng biên tập PHAN XUÂN THÀNH
Giám đốc Công ty CP Dịch vụ xuất bản Giáo dục Hà Nội PHAN KẾ THÁI

Biên tập lần đầu :

TRƯƠNG BÍCH CHÂU

Biên tập tái bản :

NGUYỄN TẮT THẮNG

Biên tập mỹ thuật :

PHẠM NGỌC TỐI

Thiết kế sách :

NGUYỄN PHƯƠNG YÊN

Trình bày bìa :

BÙI QUANG TUẤN

Sửa bản in :

NGUYỄN TẮT THẮNG

Chế bản :

CÔNG TY CP THIẾT KẾ VÀ PHÁT HÀNH SÁCH GIÁO DỤC

**Công ty Cổ phần Dịch vụ xuất bản Giáo dục Hà Nội –
Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam giữ quyền công bố tác phẩm**

LỜI GIỚI THIỆU

Hưởng ứng Cuộc thi Viết sách bài tập và sách tham khảo dựa theo chương trình mới ở Tiểu học và Trung học cơ sở của Bộ Giáo dục và Đào tạo, các tác giả ở mọi miền đất nước đã gửi về Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam nhiều bản thảo dự thi có nội dung phong phú, đa dạng. Thực hiện sự chỉ đạo của Bộ Giáo dục và Đào tạo, Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam trân trọng giới thiệu với độc giả cuốn sách dự thi này (đã được đưa vào diện xét giải) để các thầy, cô giáo và các em học sinh trong cả nước có thể dùng làm tài liệu tham khảo trong quá trình giảng dạy và học tập theo sách giáo khoa mới từ năm học 2002 - 2003.

Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam mong nhận được nhiều ý kiến đóng góp cho nội dung cuốn sách. Thư từ góp ý xin gửi về Ban Tổ chức Cuộc thi Viết sách bài tập và sách tham khảo của Bộ Giáo dục và Đào tạo theo địa chỉ :

Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam, 81 Trần Hưng Đạo - Hà Nội.

Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam xin trân trọng cảm ơn.

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

CÙNG CÁC EM HỌC SINH LỚP 6

*Các em bắt đầu được học môn Giáo dục công dân. Sách giáo khoa **Giáo dục công dân 6** thơm mùi giấy mực đang có trước mặt các em. Học theo sách giáo khoa dưới sự hướng dẫn giảng dạy của thầy giáo, cô giáo, các em sẽ hiểu về các phẩm chất đạo đức cần có và hiểu được những việc gì được làm và điều gì không được làm theo quy định của pháp luật.*

*Các em còn phải biết vận dụng, xử lý các tình huống tương tự trong cuộc sống hằng ngày để trở thành công dân - học sinh tốt, được mọi người quý mến, tin yêu. Sách **Bài tập tình huống Giáo dục công dân 6** sẽ giúp các em làm được việc ấy. Sách này các em đọc ở nhà sau khi học xong bài trong sách giáo khoa trên lớp (dưới sự hướng dẫn chuẩn bị của thầy giáo, cô giáo).*

Các em hãy đọc, suy nghĩ và tự rút ra bài học về đạo đức và ý thức công dân nhé ! Chúng tôi tin chắc các em sẽ hứng thú khi đọc cuốn sách này.

TÁC GIẢ

Bài 1

TỰ CHĂM SÓC, RÈN LUYỆN THÂN THỂ

I - EM ĐỌC TRUYỆN

Hướng dẫn đọc : Tác giả viết theo thể văn tự sự nên khi đọc em cố hình dung như chính em đang kể để làm sao nổi bật nhân vật "tôi".

QUẢ TẠ CỦA BA TÔI*

Không biết từ bao giờ, ba tôi đã có hai quả tạ ấy. Đó là hai quả tạ tay, dùng để luyện tập sức khỏe. Thường vào lúc sáng sớm và buổi tối, sau khi tập xong, hai quả tạ màu xanh ấy được ba tôi đặt ngay ngắn ở góc nhà.

Một hôm, nhân lúc ba tôi đi vắng, chỉ có hai anh em ở nhà, tôi tò mò nhấc thử quả tạ và thấy nó nặng so với sức của mình. Thằng em tôi bảo :

- Anh Tâm đừng đụng vào quả tạ của ba ! Em về mét⁽¹⁾ ba cho coi !

- Ủ, cho mày mét đó ! - Tôi gân cổ nói lại.

Đến lúc ba tôi đi làm về, thằng bé nó mét thật. Ba tôi chỉ ờ ờ mấy tiếng rồi nhắc nhở : "Các con không được chơi cái đó. Nó rơi vào chân thì đau đấy ! Nhớ chưa !".

Thằng bé vẫn nhanh nhồm "dạ" và tiếp : "Anh Tâm nhấc quả tạ, làm dơ⁽²⁾ đó ba !". Nhà tôi nền đất nên dễ bị dơ lắm...

Thế rồi hai anh em tôi cũng quên cái quả tạ ấy vì chơi với nó chẳng hứng thú gì và ba tôi lại "cấm" nữa nên lại càng mau quên...

* Truyện tham gia Cuộc vận động viết truyện ngắn giáo dục đạo đức cho thiếu niên, nhi đồng do Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam tổ chức.

(1) Mét : mách.

(2) Dơ : bẩn.

Một thời gian sau, tôi không nhớ là bao lâu nữa, có lẽ phải đến gần một năm, tôi thấy hai quả tạ không còn nằm ở chỗ cũ, mà nằm ở góc bếp, lẫn lộn với đám dồ đạc bỏ không cùng với bồ hóng và mạng nhện... Tôi chợt nhớ ra là ba tôi đã không dùng đến nó trong một thời gian. Sao vậy nhỉ ? Tôi biết là ông không lười, mà rất siêng luyện tập, mặc dù ông không được to khoẻ như người ta mà chỉ lằng nhằng thôi... Tôi cũng chợt nhận ra rằng tuổi của ba đã cao. Mái tóc điểm bạc gần một nửa mái tóc tôi điều ấy. Những căn bệnh của tuổi già đã mon men đến với ba tôi. Những buổi tối, thay vì như mọi lần là giờ luyện tập thì bây giờ ba nằm nghỉ trên giường. Ba thường kêu⁽¹⁾ thằng Tinh em tôi lên "đấm lưng cho ba". Ba không nhờ đến tôi, chắc vì tôi là đứa vụng về và yếu đuối, có thể không làm ông hài lòng. Thông thường thì thằng Tinh chỉ "đấm" được vài cái đã kêu mỏi tay, rồi bỏ cuộc... Nhưng cái nắm đấm nhỏ xíu của nó vẫn được ba tôi ưa chuộng.

Tối nào cũng thế, cứ đến tiết mục "đấm lưng cho ba" thì thằng bé rất hào hứng và thích thú. Nhưng cũng chỉ được một lúc... Tuy vậy, dường như ba tôi cũng được thư giãn, bớt nhức mỏi đi phần nào sau những tiếng cười của hai cha con. Hôm nào mà đau hơn hoặc thằng bé đấm "không đã", ba phải cầu cứu tới mẹ. Thỉnh thoảng mẹ được kêu đấm giúp. Tôi hiểu những ngày như thế là ba tôi mệt mỏi, đau nhức nhiều hơn mọi lần. Khi ấy hai quả tạ, cũng như hai anh em tôi bé nhỏ, cảm thấy mình bất lực, chẳng làm nên tích sự gì.

Hai quả tạ nằm nơi xó xỉnh là vì thế. Ba tôi vẫn đi làm đều đặn. Sáng nào ba cũng dậy sớm tập thể dục dưỡng sinh mà không tập tạ. Ba cũng thường bảo tôi phải dậy sớm tập luyện cho có sức khoẻ. Nhưng tôi vẫn chưa khi nào làm được như ba tôi muốn. Ba vẫn thường chê trách, thậm chí chỉ trích tôi : "Con hơn cha là nhà có phúc. Còn nhà này, ba chán với các con quá ! Chẳng giống ba được tí nào !". Ba vẫn thường than phiền vậy. Mẹ tôi thì lại bảo : "Nó vẫn giống ông đấy chứ ! Cứ như hai giọt nước lại còn bảo không !...".

Tôi vẫn biết chỉ vì tôi học yếu lại thiếu chăm lo, thiếu tích cực và tự giác ; hay dậy trễ, lười tập luyện ; cái gì cũng phải nhắc nhở mà vẫn "chứng nào tật ấy", nên...

Hôm vừa rồi, ba tôi lôi hai quả tạ ra, đặt ở vị trí như xưa. Tôi nghĩ rằng, ba tôi lại tiếp tục tập tạ nên mới làm vậy. Có thể là như thế. Sau buổi đi học hôm đó về, ba tôi nói :

- Từ mai, ai vi phạm điều gì thì ba bắt tập nâng hai quả tạ này.

Rồi ba nói thẳng với tôi : "Tâm ! Con nghe rõ chưa ? Nhớ đấy !". Tôi chỉ biết "ạ". Thằng bé em tôi vô tư nói : "Cả con nữa hả ba ?".

- Ủ, cả con nữa ! Nếu con không ngoan, hay nghịch đất, cắn móng tay... ba cũng bắt nâng tạ luôn !

(1) Kêu : gọi.

Thằng bé chỉ khẽ "trời" một tiếng như không có chuyện gì. Tôi biết hình phạt ấy chủ yếu là dành cho tôi chứ không phải cho thằng Tịnh.

Những lúc ba đi làm vắng, tôi đã lên tập tạ vài lần. Tôi làm lên cả thằng Tịnh, không cho nó biết. Xem ra tôi cũng có sức mạnh chứ không vừa. Tôi vẫn thường tự xách nước, tắm giặt là gì. Hai quả tạ này đâu có đáng sợ như ba đã "doạ" tôi ! Tôi muốn mình cũng được khoẻ mạnh, học hành tiến bộ mà bước thử thách đầu tiên là vượt qua hai quả tạ này nhiều lần. Nếu sau này có bị phạt, tôi cứ hãnh diện mà trở tài để cho ba thấy "con hơn cha" chứ không thua kém cha và khi ấy tôi muốn chính thức xin phép ba cho tôi quyền được "chơi" hai quả tạ của ba !

Bây giờ thì hai quả tạ màu xanh vẫn nằm đó - nơi mà nó vẫn được để ngăn nắp sau những lần tập luyện của bà. Bất giác tôi thấy mình như lớn lên. Tôi tự hứa với lòng mình : "Ngày mai tôi sẽ dậy sớm để... tập tạ" cùng với ba tôi.

LÊ VĂN THỊNH

II - EM SUY NGHĨ

1. Người cha của tác giả dùng hai quả tạ để làm gì ?
2. Vì sao hơn một năm sau người cha của tác giả lại để hai quả tạ ở góc bếp phủ đầy bụi ?
3. Không tập luyện bằng tạ, người cha rèn luyện sức khoẻ bằng cách nào ?
4. Người cha phê bình hai con của mình điều gì ?
5. Người cha nói : "Từ mai, ai vi phạm điều gì thì ba bắt tập nâng hai quả tạ này !". Em hiểu ý lời nói này như thế nào ?

III - EM HÃY RÚT RA BÀI HỌC VỀ ĐẠO ĐỨC, Ý THỨC CÔNG DÂN VÀ GHI VÀO VỞ

Bài 2

SIÊNG NĂNG, KIÊN TRÌ

I - EM ĐỌC TRUYỆN

Hướng dẫn đọc : Truyện kể về một cô bé dân tộc Chăm nhào đất để nạn nôi giúp mẹ. Truyện có nhiều tình tiết nên cần đọc chậm, rõ ràng để hiểu hết ý của truyện.

CÔ BÉ LÀNG CHĂM*

Như nhiều con gái làng Chăm khác, từ nhỏ Đông Chiêu đã được mẹ dạy cho hai nghề : dệt thổ cẩm và làm đồ gốm dùng trong sinh hoạt gia đình là những đồ bằng đất nung như cái cà ràng⁽¹⁾, cái nồi, cái pụ⁽²⁾... dân dã và rẻ tiền, thích hợp với đời sống nông thôn. Đêm nay, Đông Chiêu mượn ánh sáng của đèn trời để làm việc. Em tưới nước lên mớ đất sét bên gốc cau và bàn chân nhỏ bé của em kiên nhẫn dẫm đạp, nhào qua trộn lại cho đến khi mớ đất nhão nhoét trở thành mịn màng. Em lấy một cục đất sét vo vo trên tay, rồi ngắt từng miếng nhỏ : những miếng đất dẻo quánh và vàng thắm ánh trăng...

Con gà trống của Đông Chiêu gáy rất đúng giờ, chỉ xê xích mười phút vào mỗi hừng đông. Ánh lửa nhảy nhót in bóng mẹ lên vách bếp. Bao giờ mẹ cũng là người dậy sớm nhất nhà để chuẩn bị cho công việc của một ngày mới.

Xong bữa cơm sáng, cha dắt xe trâu đi lấy củi khô hay đất sét, còn mẹ và Đông Chiêu ở nhà làm đồ gốm. Hôm nay, mẹ phải ra đồng thăm lúa.

Đông Chiêu bẻ cục đất sét bằng nắm tay đặt lên mặt bàn nhỏ. Hai bàn tay em mềm mại, thoăn thoắt biến cục đất vô tri thành cái nồi xinh xắn, trong khi hai chân em không ngừng di chuyển quanh mặt bàn. Nét đặc biệt trong nghề gốm cổ truyền của làng Chăm là không dùng bàn xoay mà người thợ phải đi xoay quanh cái bàn.

Trên mảnh sân nhỏ, những chiếc nồi tròn vo, đều đặn như được đúc từ một cái khuôn được tẩm nắng trước khi đem nung. Ở quê Đông Chiêu, cách nung đồ gốm cũng khác lạ, không cần cho sản phẩm vào lò mà xếp xen kẽ với rơm rạ, củi khô thành nhiều lớp trên bãi đất trống ở đầu làng. Khi gió nổi, người thợ mới châm lửa cháy bùng, và chỉ cần mười lăm hai mươi phút đã đủ chín sản phẩm.

Ngoài sân, hàng cau quét ánh sáng loang lổ lên những cái đáy nồi tròn. Đã chín giờ, Đông Chiêu lo ôn bài cho buổi học chiều. Như bao cô học trò nhỏ ở làng Chăm khác, ngoài việc học, em còn phải giúp đỡ ba mẹ nhiều việc để cải thiện cuộc sống vốn không mấy dư dả. Năm nay Đông Chiêu thi tốt nghiệp Tiểu học nên em càng phải học nhiều hơn. Đang mở trang vở mới để làm bài tập tiếng Việt, Đông Chiêu chợt nhớ đến anh Đông Thuận đang học ở trường Trung học dân tộc nội trú trên tỉnh. Làng Chăm của em tuy còn nghèo nhưng thiếu niên hiếu học lắm, em nào cũng học xong bậc Tiểu học ở làng rồi lên tỉnh học bậc Trung học, chứ không chịu bỏ học đâu.

HỒ VIỆT KHUÊ

* Truyện tham gia Cuộc vận động viết truyện ngắn giáo dục đạo đức cho thiếu niên, nhi đồng do Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam tổ chức.

(1) Cà ràng : lò nấu bằng than hay đốt bằng củi.

(2) Pụ : vò, chum chứa nước.

II - EM SUY NGHĨ

1. Đồng Chiêu đã chăm chỉ làm việc gì ? Em đã làm việc trong hoàn cảnh nào ?
2. Em hãy đọc đoạn văn : "*Đồng Chiêu bẻ cục đất bằng nắm tay đặt lên mặt bàn nhỏ. Hai bàn tay em mềm mại, thoăn thoắt biến cục đất vô tri thành cái nồi xinh xắn, trong khi hai chân em không ngừng di chuyển quanh mặt bàn*".
Em có nhận xét gì về những việc làm của Đồng Chiêu ?
3. Ngoài việc lao động giúp mẹ nhào đất nặn nồi, Đồng Chiêu còn làm gì ?

III - EM HÃY RÚT RA BÀI HỌC VỀ ĐẠO ĐỨC, Ý THỨC CÔNG DÂN VÀ GHI VÀO VỞ

Bài 3

• TIẾT KIỂM

I - EM ĐỌC TRUYỆN

Hướng dẫn đọc : Khi đọc truyện chú ý diễn đạt tình cảm của bé Lưu khi được chị Hà cho chú heo bằng đất nung và khi quyết định lấy tiền tiết kiệm trong bụng chú heo đất để tặng đồng bào bị lũ lụt.

CHÚ HEO RÔ-BỐT*

Bé Lưu rất thích chơi rô-bốt. Loại rô-bốt nào Lưu cũng thích - mà thích nhất là loại rô-bốt cỡ lớn, cao chừng bốn tấc, giống như con búp bê của chị Hà. Nhưng chú rô-bốt quý giá mang hình dạng Tôn Ngộ Không đang vung cây thiết báng ấy chỉ mới đến chơi với bé Lưu trong những giấc mơ ngắn ngủi, chứ chưa hề có mặt trong kho báu đồ chơi của cậu bé mê rô-bốt.

* Truyện tham gia Cuộc vận động viết truyện ngắn giáo dục đạo đức cho thiếu niên, nhi đồng do Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam tổ chức.

Cũng có lần Lưu thoáng nghĩ đến chuyện xin ba má mua cho Lưu chú rô-bốt hàng mơ tưởng này. Nhưng rồi nghĩ lại, Lưu nhận thấy vôi vỉnh như thế là không tốt. Hơn nữa, Lưu cũng biết nhà mình không phải giàu có, tiền lương của ba, má đâu có đủ để mua cho con những món đồ chơi đắt tiền.

May mắn làm sao, chiều ba mươi Tết năm ấy, chị Hà mừng tuổi sớm cho bé Lưu một chú heo béo tròn làm bằng đất nung, màu đỏ chói như bông móng gà, với những cái xoáy tròn trông rất vui mắt. Chị Hà mỉm cười bảo : "Con heo đất này là quỹ tiết kiệm của em đấy. Nó sẽ giúp em dành tiền để mua thứ gì em thích nhất".

Bé Lưu mừng rỡ reo lên : - A ! Hoan hô chị Hà ! Cảm ơn chị Hà ! Em sẽ đặt tên cho nó là "chú heo rô-bốt", chị nhé !

Ngay từ những ngày đầu năm, bao nhiêu tiền mừng tuổi Lưu đều dồn hết vào bụng chú heo rô-bốt, Lưu bỏ hẳn thói ăn quà vặt, Lưu thu nhặt giấy vụn và các loại phế liệu khác... dành tiền nuôi chú heo rô-bốt "ăn no chóng lớn".

Một hôm, Lưu đem kho báu ra khoe với chị Hà : - Em sắp có đủ tiền để mua rô-bốt rồi ! Chú Trư Bát Giới này sắp biến thành Tôn Ngộ Không rồi !

Trưa hôm sau, các đài, các báo bắt đầu đưa tin về trận lũ lụt lớn đang tàn phá miền Trung. Đồng bào cả nước - trong đó có các em học sinh - đều hướng về vùng bị lũ lụt, cảm thông, thương xót, tìm mọi cách cùng chia sẻ gian nan với đồng bào đang gặp tai nạn.

Chiều thứ ba, sau buổi học, vừa gặp chị Hà, bé Lưu hỏi ngay :

- Chị định lấy gì ủng hộ các bạn vùng bị lũ ?

- Chị đã có sẵn cái cặp mới và một chục quyển vở, là phần thưởng chị nhận được trong năm học vừa rồi. Thế còn phần em, em định gửi quà gì tặng các bạn vùng lũ ?

Lưu trả lời ngay, không một chút ngập ngừng :

- Em cũng đã có sẵn rồi : quà tặng của em gửi đến các bạn vùng lũ lụt là số tiền để dành nằm trong bụng con heo rô-bốt của em.

Rồi Lưu mỉm cười, nói với chị mà thâm thì như nói một mình : "Mai đây em sẽ có một chú heo đất Trư Bát Giới khác, rồi sau đó heo đất Trư Bát Giới sẽ biến thành rô-bốt Tôn Ngộ Không để cùng chơi vui với em... Còn bây giờ, chú heo rô-bốt ơi, tạm biệt nhé. Hãy bay đi giúp các bạn miền Trung chống lũ !

LƯU TRÙNG DƯƠNG

II - EM SUY NGHĨ

1. Bé Lưu thích chú heo rô-bốt, nhưng có đòi ba mẹ mua không ? Vì sao ?

2. Khi được chị Hà mừng tuổi cho chú heo bằng đất nung, bé Lưu đã nghĩ tới việc dùng nó để làm gì ?

3. Việc làm của bé Lưu chỉ là nhỏ, nhưng với tuổi của em thì điều đó có ý nghĩa lớn. Ý nghĩa lớn đó ở chỗ nào ?

4. Bé Lưu đã dùng tiền bỏ trong bụng heo đất để làm gì ? Việc làm đó thể hiện điều gì ?

III - EM HÃY RÚT RA BÀI HỌC VỀ ĐẠO ĐỨC, Ý THỨC CÔNG DÂN VÀ GHI VÀO VỞ

Bài 4

LỄ ĐỘ

I - EM ĐỌC TRUYỆN

Hướng dẫn đọc : Tổ chức đọc truyện này ở lớp trong tiết sinh hoạt ngoại khoá. Các em chọn 3 nhân vật để sắm vai : Cụ già, chú bé và anh của chú bé.

Đọc như trong tiết mục "Sân khấu truyền thanh".

LỜI NÓI CÓ PHÉP LẠ

Cụ già cầm tay cậu bé, hỏi :

- Làm sao cháu khóc ? Cháu có điều gì bức tức phải không ?

Chú bé tát tuổi :

- Cháu tức lắm. Cháu sẽ bỏ nhà ra đi ông ạ.

- Nhưng mà làm sao chứ ?

- Ông bảo là cả nhà họ ghét cháu thì cháu chịu làm sao được ? Con em cháu, cháu quát lên mà nó cũng không cho cháu mượn cái bút chì. Bà nội cháu dọn cơm, cháu sà vào giắt mẩu bánh mì thì bị xô ra. Anh cháu mới mua cái xe đạp, cháu vừa nhảy tót lên sau xe thì anh ấy phát vào mông cháu. Sao họ lại cùng nhau ghét cháu như vậy ?

Cụ già gật đầu :

- Thế là tội nghiệp cho cháu lắm ! Nhưng cháu chẳng phải bỏ nhà đi đâu cả. Để ông bày cho cháu một câu thần chú. Cháu đọc câu ấy lên thì ai cũng phải chiều lòng cháu cả.

- A ! Thế thì thích lắm ! Ông dạy cho cháu đi ! Cháu cảm ơn ông lắm.

Cụ già kéo cậu bé lại, nói nhỏ vào tai :

- ... Thế nhé ! Cháu nhớ kĩ chưa ? Nhưng ông còn dặn một điều : khi đọc thần chú cho ai nghe thì phải đọc nhẹ nhàng và nhìn thẳng vào mắt người ấy. Chú bé mừng quá, chạy nhanh về nhà. Đứa em gái đang bày hộp chì màu ra, thấy anh, vội vàng dón bút lại, hai tay giữ chặt.

Chú bé nghĩ :

- Hay là ông cụ nói dối, mình chưa đọc và nó giấu mấy cái bút đi rồi !

Nhưng chú lại gần em, nhẹ nhàng :

- Liên ơi ! Em vui lòng cho anh mượn cái bút nhé !

Liên mở to mắt, nhìn anh ngạc nhiên, rồi buông lỏng tay :

- Anh mượn bút nào ? Đừng làm gãy của em nhé !

Nhưng chú không cầm bút, chú chạy vội vào bếp, sấn đến gần bà :

- Bà ơi ! Bà vui lòng cho cháu ném trước thìa canh, được không bà ? Bà nội cũng tỏ ra ngơ ngác, nhưng rồi ôm lấy cháu :

- Đòi ăn trước à ? Thì cho cháu ném thử, nhưng mà canh nóng lắm đấy ? Chú bé tuy nói thế nhưng vẫn không húp canh.

Chú lắm bầm :

- Thì ra câu thần chú hiệu nghiệm thật. Ta hãy thử một lần nữa xem sao !

Vừa lúc đó, anh trai của chú đạp xe về trước cổng. Chú ra đón anh :

- Anh ơi ! Anh vui lòng cho em ngồi xe với anh một đoạn. Cơm chưa chín đâu.

Người anh im lặng nhìn em, rồi thông thả :

- Ừ thì cho em đi chơi. Nào, nhảy lên đi !

Ngồi sau lưng anh, chú bé hớn hờ và thầm nghĩ :

"Hay thật ! Câu thần chú của cụ già linh nghiệm thực. Chắc cụ ấy là tiên xuống giúp mình".

Trích *Gia đình, sách cho mọi người*
NXB Giáo dục - 1992

II - EM SUY NGHĨ

1. Vì sao lúc đầu cả nhà lại ghét chú bé ?

2. Câu thần chú mà ông già mách cho chú bé là gì ?

(Chú bé nói thế nào với em để mượn bút ? Với bà chú bé nói thế nào để xin nếm thử canh ? Chú bé nói thế nào để xin anh cho ngồi cùng xe đi chơi ?).

3. Những câu nói của chú bé thể hiện đức tính gì ?

III - EM HÃY RÚT RA BÀI HỌC VỀ ĐẠO ĐỨC, Ý THỨC CÔNG DÂN VÀ GHI VÀO VỞ

Bài 5

TÔN TRỌNG KỈ LUẬT

I - EM ĐỌC TRUYỆN

Hướng dẫn đọc : Tác giả đã nhân cách hoá đàn kiến (coi kiến như người) để kể về chú Kiến nhỏ bị lạc mất đàn vì không nghe lời kiến chúa. Truyện viết sinh động, vì vậy khi đọc cần chú ý diễn cảm sẽ có sức hấp dẫn.

LẠC ĐÀN*

Nhà Kiến ở ven sông, sâu trong một hẻm đá, thật đông và vui. Hằng ngày, theo chân Kiến chúa, cả đàn rời tổ từ sáng sớm để tìm kiếm thức ăn. Dòng họ Kiến sống vốn có kỉ luật nên đi đâu cũng thành đàn, thành lũ. Nhiều hôm, chúng kéo nhau đi thật xa, tối mịt mới về nhà. Những dịp ấy, tha hồ mà đùa chơi cho thoải thích.

Trong đàn, có chú Kiến nhỏ vốn rất tinh nghịch, thích lạng lạng một mình trên bãi vắng. Chú tự nghĩ ra đủ các trò chơi nghịch ngợm. Có bữa, chú leo lên vạt vèo trên đầu một ngọn cỏ. Làn gió thổi mạnh khiến Kiến ta ngã nhào xuống đất. Đau lắm, nhưng chỉ được một chốc, Kiến nhỏ lại quên ngay. Nó chẳng bao giờ thấy chán các trò chơi của mình.

Một chiều nọ, sau khi nhìn đất ngó trời, Kiến chúa vội lo lắng báo tin :

* Truyện tham gia Cuộc vận động viết truyện ngắn giáo dục đạo đức cho thiếu niên, nhi đồng do Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam tổ chức.

- Trời sắp có mưa bão. Chúng ta phải nhanh chóng đi kiếm thức ăn dự trữ và trở về ngay !

Nghe lời Kiến chúa, đàn kiến nháo nhác tản ra sục tìm thức ăn. Chỉ một lát sau, có con đã lạc lè công về một mẩu gạo bé xíu bằng nửa hạt vừng, có nhóm thì xúm nhau khiêng một con cào cào hay một con ruồi. Trông cả bọn cuống cuống, hoảng loạn, Kiến nhỏ cười thầm : lo xa gì cho mệt. Bầu trời vẫn cứ xanh êm, nắng vẫn cứ dịu dàng như dát bạc, dát vàng trên mặt đất. Mặc kệ cả đàn lục tục thu xếp mọi thứ để chuẩn bị trở về, Kiến nhỏ tách khỏi bầy và tiếp tục cuộc dạo chơi.

Nhìn thấy chú chuồn chuồn đang gật gù trên một mô đất thấp, nó nghĩ ngay ra một trò nghịch. Men tới thật gần và chờ khi cái đuôi vằn vện của Chuồn đó đập dúi xuống đất, Kiến ta bèn bám ngay vào đó. Chú Chuồn vẫn lim dim mơ màng chẳng hay biết gì. Kiến nhỏ khoái chí cắn một cái rõ mạnh vào đuôi Chuồn. Giật thót mình, Chuồn đó hốt hoảng bay lên. Kiến nhỏ thích chí cười tít cả mắt : - "Ê ! chịu khó công tởm đi dạo một vòng nhé !". Nhưng, chỉ sau mấy cái vỗ cánh nhẹ nhàng, Chuồn đó đã bay vút lên cao. Ngó xuống đất, thấy mọi vật đều bé tí, Kiến nhỏ run lập cập. Mắt nó hoa lên, tai ù đặc bởi tiếng gió rít mạnh bên tai. Choáng ngợp, Kiến nhỏ cố bám chặt những cọng cỏ đã bùn rùn của mình vào đuôi Chuồn đó. Lúc này nếu rơi xuống thì không vỡ đầu cũng gãy chân. Mà nguy thật rồi ! Chuồn đã mang Kiến đi thật xa. Bóng dáng đàn Kiến và tổ của nó cứ mất hút dần. Kiến nhỏ hoảng sợ, meo máo van xin :

- Anh Chuồn ơi ! Em trót dại, xin anh tha lỗi !

Chẳng hiểu thế nào mà Chuồn đó bớt giận, hạ cánh. Mừng rỡ vì thoát nạn, Kiến ta nhảy vội xuống đất, tìm đường trở về tổ. Chẳng may trời về chiều bỗng nhiên đổi gió. Bầu trời âm u. Những đám mây đen kịt chẳng rõ từ đâu ùn ùn kéo đến. Từ trên trời cao, những giọt nước mưa khổng lồ bắt đầu vãi xuống. Kiến nhỏ vội vàng tìm chỗ ẩn mình dưới một chiếc lá khô. Một cơn gió lốc thổi tới lật tung chiếc lá khiến nó vút sững. Rồi dìm xuống. Một mình Kiến nhỏ giữa bãi vắng mênh mông đây sấm chớp nhè nhàng. Không chịu nổi cái lạnh và cơn dৌi cồn cào, nó oà khóc. Đồng không mông quạnh, tiếng khóc của Kiến bị chìm đi trong tiếng mưa rơi lộp độp và tiếng gió hú lồng lộn. Ôi ! Giá nó đừng bám vào đuôi Chuồn đó !

Trong cơn khốn khó, nó chợt thấy hiện lên cái cảnh cả đàn kiến quây quần bên nhau, nhấm nháp những thức ăn vừa kiếm được chiều nay. Co ro không ngủ được, nó chỉ mong trời mau sáng để được trở lại đàn, về với tổ ấm trong hốc đá ven sông.

PHAN TRUNG HIẾU

II - EM Suy nghĩ

1. Em đã bao giờ quan sát những con kiến đi kiếm ăn chưa ? Chúng đi như thế nào ? Có giống như đàn kiến tả trong truyện không ?

2. Đàn kiến đi kiếm ăn trong truyện được tả như thế nào ? Điều ấy biểu hiện tính gì của loài kiến ?

3. Chú kiến nhỏ có thực hiện như đàn kiến không ? Chú kiến nhỏ đã làm những gì và hậu quả ra sao ?

III - EM HÃY RÚT RA BÀI HỌC VỀ ĐẠO ĐỨC, Ý THỨC CÔNG DÂN VÀ GHI VÀO VỞ

Bài 6

BIẾT ƠN

I - EM ĐỌC TRUYỆN

Hướng dẫn đọc : Tác giả nhớ lại và kể về người thầy cũ của mình hồi học lớp 4. Bằng một thái độ trân trọng và nhớ ơn chân tình, em hãy đọc kĩ để nhập vai như em đang là tác giả và kể.

THẦY DẮT TÔI SUỐT CUỘC ĐỜI*

Tôi học xong lớp 4⁽¹⁾ vào năm cuối cùng của cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp. Nhưng do bị bệnh kéo dài ba tháng nên tôi không được dự kì thi vào cấp II (nay gọi là Trung học cơ sở). Khi khỏi bệnh thì đã gần hết học kì 1. Tôi đòi đi học, bố tôi dẫn tôi đến gặp thầy Vũ Danh Lân, lúc ấy là Hiệu trưởng của trường cấp II quốc lập và trường cấp II tư thực huyện Hậu Lộc.

Vào cổng văn phòng nhà trường, bố tôi run run khấp nép, còn tôi núp sau lưng bố. Một người đàn ông trung niên, da trắng, dong dỏng cao, tươi cười bước ra đón : "Mời ông và cháu vào đi !". Chúng tôi đoán đấy chính là thầy Hiệu trưởng Vũ Danh Lân. Sau khi chỉ ghế mời cha con tôi ngồi, thầy cười tươi hỏi : "Ông và cháu có việc gì nào ?". Bố tôi rụt rè :

* Truyện tham gia Cuộc vận động viết truyện ngắn giáo dục đạo đức cho thiếu niên, nhi đồng do Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam tổ chức.

(1) Trước đây là năm cuối của cấp I (nay gọi là Tiểu học).

- "Thưa thầy ! Con trai tôi học xong cấp I chẳng may bị ốm nặng lâu ngày không thi vào lớp 5 được. Bây giờ cháu đã khỏi bệnh ; mặc dù khai giảng năm học đã lâu nhưng nguyện vọng của cháu và của tôi là muốn xin thầy cho cháu vào học lớp 5. Thấy sắc mặt thầy ưu tư, tôi lo lắng, nhưng giọng thầy đầy cảm thương : "Tôi nghiệp cháu, đã gần hết nửa năm học, làm sao theo được bạn bè đây ?". Thầy hỏi bố tôi :

- "Ông có đem theo học bạ của cháu không ?".

Bố tôi lật đật rút cuốn học bạ trong ống nứa ra trình thầy. Thầy xem lướt từng trang rất nhanh rồi nhận xét : "Cháu học giỏi đấy !".

Rồi thầy hỏi tôi :

- "Nếu thầy nhận cho em vào học, liệu em có thể tự học những phần trước để theo kịp bè bạn không ?".

- "Bẩm, vâng ạ !".

Thầy ngồi vào bàn viết rất nhanh vào tờ giấy, kí tên rồi quay lại nói :

- "Ông dẫn cháu qua chùa Tống Ngọc (xã Lộc Tân bây giờ) cho cháu vào lớp 5C trường tư thục. Vì giữa năm nên chỉ xếp được vào tư thục thôi, không thể xếp vào quốc lập được".

Bố con tôi mừng quýnh, lú lú cảm ơn thầy rồi phóng qua cầu Tống Ngọc để đến lớp...

Khoảng giữa học kì 2, một hôm thầy đến dự giờ giảng Pháp văn của thầy Phạm Quý Báu. Tôi được gọi lên đọc thuộc lòng một đoạn trong bài "Nhà trường của tôi" (bằng tiếng Pháp). Hết giờ thầy Lân gọi lại nói : "Tan học em qua văn phòng gặp thầy một chút nhé !".

Tôi lo lắng không hiểu chuyện gì. Vừa vào tới cửa thầy đã cười và biểu dương : "Em có năng khiếu học Pháp văn đấy. Em cầm cuốn sách này về luyện đọc, luyện viết và học thêm ngữ pháp nhé !". Phần thưởng bất ngờ làm tôi choáng ngợp, giây phút sau tôi trấn tĩnh, cảm ơn thầy và xin phép ra về. Vừa ra tới đường cái tôi chạy như bay về khoe với bố.

Bố tôi lặng lẽ ghì tôi vào lòng để cho những giọt nước mắt nóng hổi lăn xuống má, lên cổ tôi.

Đến khi tôi trở thành giáo viên toán cấp 3, thì thầy đã là trưởng phòng chuyên môn của Sở Giáo dục Thanh Hoá. Một lần tôi đến thăm, thầy căn dặn : "Toán là một môn học mũi nhọn, muốn trở thành một giáo viên có kiến thức ngày càng hoàn thiện và chuyên sâu thì phải không ngừng học tập. Có gì cần cứ lên Sở trao đổi với thầy...". Rồi tôi lên đường đi chiến đấu. Tôi được tin thầy đã lên công tác tại Bộ Giáo dục.

Từ chiến trường tôi được Quân khu gọi về làm giáo viên dạy luyện thi đại học ở Trường văn hoá quân đội. Một lần tôi đánh bạo viết một bài và định gửi cho báo "Toán học và tuổi trẻ", nhưng lại sợ có sơ xuất nên tôi đã gửi ra Bộ xin ý kiến của thầy.

Chỉ gần tháng sau tôi đã nhận được những lời chỉ bảo chí tình, chí lí của thầy. Đầu óc tôi như được mở mang ra và tự thấy mình nhỏ bé bên cạnh người thầy tài ba và nhân hậu.

Cách đây hơn chục năm, khi còn làm nhiệm vụ bên chiến trường bạn, tôi hay tin thầy về làm Giám đốc Sở Giáo dục - Đào tạo đặc khu Vũng Tàu - Côn Đảo. Tôi ước ao một lần được gặp thầy ngay trên quê hương thứ hai của mình.

Nhưng mãi đến mấy năm sau khi thầy đã nghỉ hưu, chúng tôi mới đến được số nhà 21 đường Ba Cu, thành phố Vũng Tàu thăm thầy.

*

* *

Tôi đang công tác ở Đà Nẵng, một cậu bạn ào vào phòng tôi ở nhà khách Mỹ Khê Quân khu 5 mở tờ báo Bà Rịa - Vũng Tàu giơ ra trước mặt tôi và chỉ vào cột Tin buồn. Thầy Vũ Danh Lân của chúng tôi đã vĩnh viễn ra đi. Hôm ấy, nơi đất khách quê người, chúng tôi ngậm ngùi ôn lại biết bao kỉ niệm đẹp về người thầy muôn vàn kính yêu của mình.

HOÀNG MINH MẪN

II - EM SUY NGHĨ

1. Thầy Hiệu trưởng Vũ Danh Lân đã làm những việc gì khiến tác giả nhớ ơn suốt cả cuộc đời ?

2. Tác giả đã có những việc làm và ý nghĩ gì để thể hiện lòng biết ơn đối với thầy Vũ Danh Lân ?

3. Em hãy nhớ lại những kỉ niệm sâu sắc nhất về một thầy giáo (hoặc cô giáo) mà em không bao giờ quên.

III - EM HÃY RÚT RA BÀI HỌC VỀ ĐẠO ĐỨC, Ý THỨC CÔNG DÂN VÀ GHI VÀO VỞ

Bài 7

YÊU THIÊN NHIÊN, SỐNG HOÀ HỢP VỚI THIÊN NHIÊN

I - EM ĐỌC TRUYỆN

Hướng dẫn đọc : Truyện này viết về dân tộc Ra-glai ở Tây Nguyên có nhiều từ tiếng địa phương khó đọc nên cần xem kĩ chú thích để hiểu và cần luyện đọc để hiểu truyện.

ĐỪNG GIẾT "ỔNG" * ⁽¹⁾

Trời mới hừng hừng sáng, hai anh em Mang Đư - Mang Đơ lăm lăm đi về phía đám báp⁽²⁾ đang trổ cờ đã bị phá toi tả gần một nửa. Hồi hôm "ổng" lại về. Cách đây hơn một tháng "ổng" đã về phá tan hoang căn chòi rồi quật chết cả ba mẹ nó. Đêm đó, Mang Đư, Mang Đơ đi học thêm ở nhà anh Mang Na, con trai già làng, nên may mắn thoát nạn. Vậy là, ở cái thôn người Ra-glai này đã có ba người bị "ổng" giết hại. Trai tráng trong làng đã chuẩn bị tên tẩm thuốc độc để "hạ" ổng, nhưng già làng không cho. Già làng⁽³⁾ nói : "Tại con người cả thôi ! "Ổng" nhớ dai và cũng thù dai lắm, nhất là sau khi bị săn lùng, bị bẫy hoặc bị quấy rầy nơi sinh sống. "Ổng" là loài thông minh, có tình nghĩa, tại con người cả thôi mà !". Già làng khoát tay khẳng định.

Mang Đơ ức lắm, muốn trả thù cho ba mẹ, nhưng Mang Đơ tin lời già làng. Bởi già làng Mang Nay là người có học. Già nói được tiếng Pháp, giỏi tiếng Kinh, từng là sĩ quan bộ đội Cụ Hồ. Tánh⁽⁴⁾ già cương nghị, bộc trực, không ăn nói hai lời. Ai cần giúp đỡ điều gì, già sẵn sàng ngay. Mang Đơ bây giờ muốn nghỉ học để chăm nom cái rẫy, nhưng già làng bảo : "Để tao nhờ người lo, mày phải tiếp tục đi học ở trường huyện !". Già làng khoát tay, thế là Mang Đơ biết phải tuyệt đối tuân thủ, không thể cãi lại được nữa rồi.

* Truyện tham gia Cuộc vận động viết truyện ngắn giáo dục đạo đức cho thiếu niên, nhi đồng do Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam tổ chức.

(1) "Ổng" : voi đầu đàn.

(2) Báp : ngô.

(3) Già làng : người nhiều tuổi nhất trong thôn.

(4) Tánh : tính.

"Ổng" đây chính là voi đầu đàn của đàn voi dữ tám con. "Ổng" rất hung hãn, có dấu chân hình "hột xoài". Tám con nhưng có một con voi què bị sập bẫy trước đó đã lạc đàn. Già làng nói cho dân bản biết, khi mặt trời liếm đầu ngọn núi Xạ Lú cho đến khi con chim chào mào hót thì không nên ở trên nương. Có tiếc cái rẫy cũng phải về hết trong buôn⁽¹⁾. Mang Đơ thì tiếc lắm. Ba mẹ và anh em nó phải đồ biề bao mồ hôi công sức vào năm sào bắp, nay không giữ để có cái ăn, rồi còn tiền mua sách vở cũng ở trong cái rẫy, sao đành ? Không đành, nên anh em nó mỗi lần lên giữ rẫy bắp đều nán lại đến khi ông mặt trời khuất sau ngọn Xạ Lú mới về. Khi ấy nắng chiều vẫn còn rớt lại, nhẹ nhàng lung linh qua kẽ lá...

Ít nói, hay làm lại chăm cái chữ nên anh em Mang Đơ được già làng yêu mến. Già cũng yêu mến thiên nhiên như chính máu thịt mình. Già thường nói : "Không có cây rừng, chim hoa muông thú thì dân bản có giàu lên cũng chẳng ý nghĩa gì !". Do đó, mặc dù biết "ổng" cấm đầu giết hại dân làng, phá hoại hoa màu, nhưng già quyết một mực không cho trai làng hạ sát đàn voi. Già đề nghị lên huyện, lên tỉnh tìm biện pháp tốt nhất di dời đàn voi đến nơi an toàn và vùng sinh thái phù hợp. Già buồn rầu nói : "Núi rừng Xạ Lú là quê hương của mấy "ổng", mỗi khi ông già yếu hoặc lâm bệnh nặng, biết cái chết đã gần kề, "ổng" liền bó vào suối Tượng Bao rồi trảm mình mà chết."...

Đang miên man suy nghĩ bỗng Mang Đơ nghe tiếng hú của anh. Tiếng hú cuộn tròn rồi bùng ra như loa kèn từ cây cổ thụ. Nó hiểu ngay đó là âm thanh báo hiệu hiểm nguy, cần phải đề phòng.

- "Ổng" sa lầy rồi !

- Đầu ?

- Kia nớ !

Theo hướng tay chỉ của anh cùng lúc với tiếng ré, tiếng hét, tiếng rút chân trong bùn sền sệt. Mang Đơ thấy một voi con đang sa lầy trong vùng sinh trước mặt. Đó là một hố bom mà dân làng đã lấp lại để làm nương dẫn nước.

- Leo lên, leo lên ! - Mang Đơ giục em.

- Không sao ! Không có ông "hột xoài" đâu, chỉ một con voi con sa lầy thôi !

Thì ra con voi què lạc đàn đã sập bẫy trước đây, nay lại bị sa lầy nên khả năng tự lên khỏi vùng sinh sáu hoắm với tám thân "bồ tượng" là không thể được. Mang Đơ thấy thương con vật quá.

- Phải cứu nó thôi anh Đơ à !

- Không được, nguy hiểm lắm !

(1) *Buôn* : làng.

- Nó đang mắc lấy mà, không lên được đâu ! Mình lăn cây xuống thì nó mới lên được.

- Nó lên để quật chết mình à ?

- Không sao, già làng đã bảo : "Ổng" thông minh và có tình nghĩa lắm !

Nghe em nói lời của già làng, Mang Đư thấy yên tâm nhưng vẫn còn thậm thụt. Già làng nói lời nào cũng đúng : "Tại con người cả thôi mà !". Mình cứu "ổng", "ổng" nỡ nào giết mình ? Nghĩ vậy nên Mang Đư mạnh dạn leo xuống, cùng em rón rén đi về phía vùng lầy. Lúc này hình như voi con đã đuối sức, cứ rút được chân trước lên thì chân sau lún xuống và ngược lại. Cứ thế, nó lún dần trong vùng sình. Khi anh em Mang Đư đến thì chỉ thấy cái đầu nổi lên với cái vòi đập phành phạch tung toé bùn. Thấy anh em Mang Đư đến, đôi mắt nó như van lơn, cầu khẩn và bỗng dưng không thể ngờ được, từ đôi mắt ấy hai hàng nước mắt nó chảy dài.

- Mau lăn cây xuống, anh Đư ơi ! - Đơ giục anh.

- Lăn cây chò kia để dưới vòi "ổng", mau lên ! - Đư bảo.

Trong phút chốc, anh em Mang Đư hì hục vừa lăn, vừa khiêng cây thu gom về sinh rừng của Lâm trường Sông Di bỏ xuống vùng lầy. Bản năng sinh tồn mãnh liệt, voi con quẩn vòi vào khúc cây to, rồi lấy hết sức bình sinh đập chùng mảng cây, búng mình lên bờ mương thoát hiểm. Không biết có phải vì cảm kích tấm lòng của anh em Mang Đư hay vì chân trước bị què, sau khi lên khỏi bờ mương, voi con quỳ xuống hướng về anh em Mang Đư, cái vòi đưa lên, đưa xuống như bái tạ rồi mới khập khiễng đi vào rừng.

Nắng chiều đã nhạt, bầy chim bồ chao kêu rộn ràng, inh ỏi cả một góc rừng. Anh em Mang Đư đứng lặng nhìn theo cho đến khi voi con chỉ còn là một dấu chấm mất hút giữa đại ngàn...

NGUYỄN VĂN SANG

II - EM Suy nghĩ

1. Đàn voi dữ đã phá tan ruộng ngô và quật chết ba người trong thôn bản người Ra-glai. Vì sao đàn voi dữ lại tàn phá như vậy ?

2. Em có nhận xét gì về câu nói của già làng : "Tại con người cả thôi".

3. Hai anh em Mang Đư và Mang Đơ đã nghe lời già làng như thế nào và đã có những việc làm gì để bảo vệ voi ?

III - EM HÃY RÚT RA BÀI HỌC VỀ ĐẠO ĐỨC, Ý THỨC CÔNG DÂN VÀ GHI VÀO VỞ

Bài 8

SỐNG CHAN HOÀ VỚI MỌI NGƯỜI

I - EM ĐỌC THÊM

Hướng dẫn đọc : Đọc truyện này có thể dùng hình thức phân vai để đọc theo từng nhân vật, như vậy dễ hấp dẫn và truyền cảm. Phân đóng vai các nhân vật sau : Tác giả (tôi), cô giáo, Diệp, ba (bố) của tác giả.

ĐỒNG PHỤC NGÀY KHAI GIẢNG*

Tôi thức dậy thật sớm. Hôm nay là ngày tôi đến trường để nhận lớp mới. Mẹ tôi đã dọn xong bữa sáng. Tôi ăn bánh, uống cốc sữa mẹ pha rồi ngồi yên cho mẹ kết tóc và cài nơ. Mẹ mặc cho tôi chiếc váy trắng phớt hồng mà tôi yêu thích nhất trong số nhiều loại váy đủ kiểu, đủ màu của mình. Chiếc váy ấy bố tôi mua tận Paris trong một chuyến công tác. Tôi xúng xính, ngắm trước, ngắm sau rồi ra xe ô tô để bố chở đến trường. Ngồi trong lòng mẹ ở ghế trước, tôi tha hồ ngắm nhìn khung cảnh hai bên đường. Mọi thứ đều mới mẻ.

Năm nay tôi không còn là một cô bé nhóc con tiểu học nữa mà đã là một "nữ sinh" trung học rồi. Tôi vừa sung sướng, vừa không khỏi lo lắng, hồi hộp. Không biết lớp 6 học có khó không ? Tôi có còn được làm lớp trưởng nữa không ? Còn được là học sinh giỏi nhất khối như các năm trước không ?

Khi chiếc xe đỗ trước cổng trường, mẹ mở cửa cho tôi xuống. Tôi giật mình vì có tiếng gọi của một cô giáo :

- Em là Hà Phương Trinh phải không ? Em được phân công là chi đội trưởng lớp 6A1. Em vào phòng truyền thống nhận đồng phục⁽¹⁾ cho cả lớp nhé !

Tôi kéo Diệp bạn cùng lớp cũ cùng đi. Đám học sinh lớp 6 và cả mấy chị lớp lớn đều trầm trồ bàn tán mỗi khi tôi đi qua. Một cô giáo giao cho tôi 30 bộ váy đồng phục :

- Mỗi bộ là 50.000 đồng em nhé ! Em phát cho các bạn rồi hôm sau thu tiền nộp cho cô chủ nhiệm.

* Truyện tham gia Cuộc vận động viết truyện ngắn giáo dục đạo đức cho thiếu niên, nhi đồng do Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam tổ chức.

(1) Đồng phục : quần áo giống nhau.

Ra khỏi cửa, tôi rút ra một bó váy. "Trời ơi, sao mà xấu đến vậy !". Tôi nhủ thầm. Chiếc váy màu xanh rêu - cái "màu nhà quê" tôi ghét cay ghét đắng. Tôi quay sang Diệp, nó nhăn nhó bảo :

- Mỗi bộ đến 50.000 đồng cơ à ?

- Ủ! Xấu thế mà đến 50.000 đồng Diệp nhi ?

- Không phải : ầu. Tổ sợ mẹ tổ chưa có tiền mua ! Bắt buộc phải mua hả Trinh ?

- Chắc vậy ! - Tôi ồm ờ - Nếu Diệp không có tiền thì để tổ về bảo ba tổ đóng luôn tiền cho Diệp ! Tổ cho Diệp bộ váy của tổ !

Nó giãy nảy lên :

- Không được đâu ! Tổ chưa nói với mẹ, sợ mẹ tổ mắng ! Với lại mỗi người một bộ, Trinh không mặc sao được ?

Chiếc xe của ba tôi lại đỗ trước cổng trường. Tôi vào xe, quăng bộ đồng phục ra ghế sau. Ba tôi hỏi :

- Đố gì đấy con ?

- Dạ, đồng phục trường con ạ.

- Con mặc thử chưa ?

- Con chưa thử, con không mặc đâu !

- Sao thế ? Nhà trường đã quy định thì con phải chấp hành chứ ?

- Con không thích ! Con sẽ mặc váy ba mua đi học !

- Không được đâu con ! Chắc con chưa hiểu hết ý nghĩa của những bộ đồng phục ?

- Có gì mà không hiểu ! Đồng phục là để phân biệt học sinh trường này với trường khác chứ gì, ba ?

Ba tôi cười lớn :

- Trời ơi, con gái, chỉ có thế thôi sao ? - Ba tôi trầm xuống - Con biết không đồng phục không chỉ để phân biệt học sinh... trường này với trường kia thôi đâu. Nó còn có ý nghĩa lớn hơn nhiều ! Bố biết, mỗi mẫu đồng phục không phải ai mặc cũng hợp, cũng đẹp, nhưng đồng phục mang lại cho con tính hoà đồng. Nó xoá đi cái vách ngăn cách giàu nghèo giữa mọi người : nó giúp các bạn con khỏi nổi mặc cảm vì hoàn cảnh. Như vậy là những bộ đồng phục đã làm cho mọi người xích lại gần nhau hơn, đoàn kết hơn, gắn bó hơn phải không con ?

Tôi im lặng.

- Con còn nhớ chú vịt cả có bộ lông đẹp như công mà không có bạn trong câu chuyện "Chú vịt cả và đàn em xấu xí" không ? - Ba tôi nói tiếp.

- Con nhớ ! - Tôi đáp - Con hiểu rồi. Ngày mai con sẽ mặc bộ đồng phục của nhà trường. À ba ơi, bạn Diệp lớp con không đủ tiền mua đồng phục ba ạ ! Hay là...

- Ủi, ba biết ý con rồi, con định bảo ba mua cho cả hạn đúng không ?

- Vâng ! Từ ngày mai ba không phải đưa con đi học bằng ô tô nữa, con muốn tự đi xe đạp. Con sẽ qua rủ Diệp đi cùng để mẹ bạn ấy đỡ mất thời gian bán hàng, ba nhé !

- Con gái rêu của ba lớn rồi đây ! - Ba tôi cười hài lòng.

TRÌNH THUY DUNG

II - EM SUY NGHĨ

1. Ngày khai giảng, tác giả dự định mặc bộ quần áo nào ?

2. Tại sao tác giả không thích mặc bộ quần áo do trường may ?

3. Ba (bố) của tác giả đã giải thích cho tác giả như thế nào khi mặc bộ quần áo đóng phục do trường may ?

4. Em đã hiểu lời giải thích đó chưa ? Em có tán thành không ? Vì sao ?

5. Em có nhận xét gì về câu nói của tác giả với ba (bố) : "Từ ngày mai ba không phải đưa con đi học bằng ô tô nữa, con muốn tự đi xe đạp. Con sẽ qua rủ Diệp đi cùng".

III - EM HÃY RÚT RA BÀI HỌC VỀ ĐẠO ĐỨC, Ý THỨC CÔNG DÂN VÀ GHI VÀO VỞ

Bài 9

LỊCH SỰ, TẾ NHỊ

I - EM ĐỌC TRUYỆN

Hướng dẫn đọc : Cả hai truyện đều viết ngắn gọn, nhưng có nhiều đối thoại của nhân vật. Em cố đọc diễn đạt tình cảm của các nhân vật đó.

CHÚNG EM THẬT CÓ LỖI

Buổi học đầu tiên ở lớp 6A, cô giáo chủ nhiệm làm quen với lớp, cô nêu yêu cầu :

- Các em hãy cho cô biết cha mẹ các em làm nghề gì ?

Đề tài thật hấp dẫn, bạn nào cũng hào hứng :

- Thưa cô, bố em là bộ đội ở biên giới, mẹ em là bác sĩ ạ !
- Thưa cô, bố mẹ em đều là công nhân nhà máy điện ạ.
- Thưa cô, bố em là kĩ sư nông nghiệp, mẹ em là giáo viên ạ !

Đến lượt Hà, cũng như các bạn, em nói rất hồn nhiên :

- Thưa cô, bố mẹ em đều là công nhân vệ sinh ạ !

Trong lớp bỗng rộ lên những tiếng cười. Hà ngơ ngác nhìn các bạn rồi như hiểu ra, mặt Hà đỏ bừng, mắt rơm rớm... Cô giáo bước đến bên Hà, đặt tay lên vai em, âu yếm :

- Cảm ơn bố mẹ em, những người lao động đã giữ cho thành phố của chúng ta luôn sạch và đẹp. Không có nghề gì là tầm thường, chỉ có những kẻ lười biếng, vô công rồi nghề mới đáng xấu hổ.

Một không khí im lặng bao trùm cả lớp. Những bạn lúc nãy cười to nhất, lúc này cúi mặt ngượng ngùng. Một bạn đứng dậy :

- Thưa cô, chúng em thật có lỗi. Chúng em xin lỗi cô, xin lỗi bạn Hà.

Theo THU PHƯƠNG

(Báo Thiếu niên Tiền phong số 238 tháng 6 năm 1980)

EM BÉ BÁN QUẠT

Trên chiếc phà trưa nắng rất, một bé gái lên mười đang nài nỉ khách qua sông mua quạt giấy. Guồng mặt bé gái lam lũ nhễ nhại mồ hôi trông càng tội nghiệp. Một người khách mua giúp một chiếc quạt, đặt vào tay em bé tờ 10.000 đồng.

Cô bé bối rối :

- Cháu không có tiền trả lại, bán hết quạt cũng không đủ đâu ạ !
- Khỏi, chú cho cháu đó.

Cô bé lắc đầu, giọng nhỏ nhẹ :

- Dạ không ! Cháu chỉ bán quạt, không xin tiền. Càng bất ngờ trước câu trả lời, khách hàng càng muốn cô bé nhận món tiền nhỏ của mình. Người đi phà cùng xúm vào khuyên : "Chú đã cho, cháu cứ nhận !". Cô bé cất tờ 10.000 đồng vào túi, lễ phép cảm ơn rồi tiếp tục đi bán quạt. Phà cập bến, khách vào quán giải khát. Uống xong, khách gọi tính tiền...

Cô chủ quán đặt lên bàn một món tiền lẻ.

- Bé Xuân đã trả tiền giải khát của ông và nhờ tôi trả lại tiền thừa, nó chỉ lấy đúng giá tiền quạt !

Người khách nhìn theo cô bé bán quạt xa dần trên bến sông.

(Theo báo Lao động ngày 19-4-1994)

II - EM SUY NGHĨ

1. Vì sao khi bạn Hà tự giới thiệu về nghề nghiệp của bố mẹ thì nhiều bạn trong lớp 6A lại rộ lên những tiếng cười ? Tiếng cười ấy biểu hiện điều gì ?
2. Sau tiếng cười của một số bạn, biểu hiện của Hà như thế nào ?
3. Cô giáo chủ nhiệm lớp đã có những lời nói như thế nào với Hà ? Những lời nói ấy biểu hiện thái độ gì ?
4. Em hãy tìm những cử chỉ, lời nói nào thể hiện thái độ lịch sự, tế nhị của em bé bán quạt.

III - EM HÃY RÚT RA BÀI HỌC VỀ ĐẠO ĐỨC, Ý THỨC CÔNG DÂN VÀ GHI VÀO VỞ

Bài 10

TÍCH CỰC, TỰ GIÁC TRONG HOẠT ĐỘNG TẬP THỂ VÀ TRONG HOẠT ĐỘNG XÃ HỘI

I - EM ĐỌC TRUYỆN

Hướng dẫn đọc : Truyện có nhiều nhân vật : Cô giáo Lan, Phi, mẹ Phi, Xuân (bạn cùng lớp với Phi), có nhiều đoạn đối thoại, vì vậy đọc phải diễn đạt tình cảm như lời nhân vật đang nói.

CÂU CHUYỆN TRỰC NHẬT*

Buổi họp lớp diễn ra hơi nặng nề. Cô giáo Lan nhắc :

- Em Phi, tổ trưởng tổ trực nhật phát biểu trước - Phi bỗng òa khóc. Cô giáo chưa hiểu chuyện gì vì lâu nay Phi vẫn là một học sinh gương mẫu. Một em ngồi cạnh Phi đứng lên :
- Suốt cả tuần, bạn Phi chẳng làm tí gì công việc trực nhật. Bạn còn giả vờ mang chổi đến khi chúng em đã làm xong.

* Truyện tham gia Cuộc vận động viết truyện ngắn giáo dục đạo đức cho thiếu niên, nhi đồng do Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam tổ chức.

Rồi một loạt các em khác :

- Đúng thế đấy ạ.
- Thưa cô, bạn Phi rất lười trực nhật.

Cô giáo nhìn Phi nghiêm nghị. Em gục đầu xuống bàn, nấc thành tiếng. Cô giáo hơi băn khoăn nhưng phải đứng về phía đa số để phân tích, khuyên nhủ.

*
* *

Mấy ngày tiếp đến thật bận rộn, nhưng cô giáo vẫn không sao quên được buổi họp lớp tuần trước. Có điều gì đó không ổn, rất cần một cái nhìn sáng suốt.

Tối hôm đó, cô giáo quyết định đến nhà Phi. Thoáng thấy em đang nói chuyện với mẹ, cô dừng lại trước cửa lắng nghe :

- Các bạn phê bình con gắt lắm. Sáu giờ rưỡi mới được vào lớp, mà làm trực nhật chỉ cần 30 phút, nhưng năm giờ các bạn đã đến và làm thật nhanh để sau đó rủ nhau ra hồ Tây chơi. Con đến sau bị coi là lười.

Thế là đã rõ ! Cô nén xúc động, bình thản bước vào nhà Phi. Mẹ con Phi ngạc nhiên, lúng túng. Cô giáo âu yếm kéo Phi ngồi cùng ghế, nhẹ nhàng nói :

- Em không có khuyết điểm gì cả. Cô sẽ chấn chỉnh việc này.

Sáng hôm sau, cô giáo dậy sớm, đạp xe ngay đến trường khi đèn đường các phố chưa tắt. Cô cứ tưởng, sớm thì cũng nửa tiếng nữa các em trực nhật mới đến ; không ngờ cô thấy Xuân và một số em đã có mặt trước lớp. Cô nép mình sau cột, theo dõi.

Xuân bước ra giữa sân, nói lớn :

- Tổ trưởng Phi chưa dậy đâu. Hôm nay gió hơi mạnh nên hồ Tây có sóng. Chồng phao đạo chơi ở hồ thì chúa nhất đời. Tao hạ lệnh : "Hôm nay quét sơ sơ thôi, không cần quét bên trong !".

Thế là cả bọn vào quét lớp. Năm phút sau chúng đã kéo ra sân tranh nhau lấy sào nửa để ra hồ chống phao.

Vừa lúc đó, Phi cầm chổi đến lớp thì cả lũ nhao nhao xĩa xối.

Nhưng Phi cứ vào lớp. Lúc này cũng chỉ mới năm giờ rưỡi. Cô Lan đã thấy hết. Cô nghĩ bụng : Phi đã cố ra lớp sớm hơn đến một giờ.

Đã hai mươi phút rồi vẫn chưa thấy Phi ra, cô giáo liền bước vào lớp :

- Phi đấy à !
- Dạ. Em chào cô ạ ! - Phi đang cúi quét dưới gầm bàn, liền đứng phắt dậy.
- Hình như lớp đã được quét rồi ?
- Vâng ! Nhưng thấy còn bẩn, em quét thêm cho sạch ạ.

Cô Lan đi ra bờ hồ thì một cảnh tượng làm cô hết sức lo lắng : một toán năm em đứng trên chiếc phao sắt bập bênh, nghiêng ngửa trên mặt hồ đầy sóng, cách bờ khoảng hai mươi mét. Cô gọi to : Các em ơi ! Cho phao vào ngay đi !

Thấy cô giáo chủ nhiệm, cả bọn đã cố chống phao quay trở lại. Nhưng sóng bắt đầu nổi to dần ; chiếc phao mãi vẫn không nhích vào được. Một vài em định cởi áo nhảy xuống nhưng cô giáo ngăn lại :

- Không được, sóng to lắm. Cứ đứng yên trên phao. Cô sẽ nhờ...

Vừa lúc đó Phi chạy ra. Em đã có cách giúp các bạn. Phi chạy ngay về mượn bát cước câu số 5 bước ngay vào đầu dây một vòng sắt rồi chạy ra gọi to : các cậu ơi, mình sẽ quăng dây ra, chú ý bắt nhé.

Phi cố hết sức quăng mạnh vòng sắt. Xuân giơ tay đón được. Thế là Phi cứ nắm đầu bát cước mà cuộn dần ; chiếc phao từ từ dịch vào bên. Cả lũ nhảy lên bờ. len lét nhìn cô giáo.

- Thôi vào lớp ngồi nghỉ lấy sức mà chuẩn bị học. Lần sau đừng có chơi đại như thế !

Các em cúi đầu rồi chạy vụt vào lớp.

Giờ học đầu tiên là giờ của cô Lan. Bọn Xuân ngồi im, lo lắng chờ đợi một sự cảnh cáo nghiêm khắc. Nhưng không, cô lại tuyên dương :

- Lớp hôm nay rất sạch, từ nền lớp đến bàn ghế, bảng đen đều được quét, lau chùi cẩn thận. Tổ trực nhật đã làm nhiệm vụ xuất sắc. Cô hoan nghênh.

Các em trực nhật nhìn nhau ngạc nhiên. Chúng nhìn khắp lượt. Đúng là sạch thật. Cả tổ đổ dồn mắt về phía Phi : "Phi quét thêm hả ?" "Phi lau bàn hả ?" "Phi hả ?"

Cô giáo bắt đầu giảng bài, không dả động gì đến chuyện này nữa.

Tan buổi học, cô Lan gọi Xuân ở lại trò chuyện. Xuân tư giắc :

- Em xin nhận lỗi là đã ra nghịch thùng phao của bộ đội khi sóng to. Từ nay...

Cô giáo gật đầu và ân cần bảo :

- Cô tin em, nhưng câu chuyện cô muốn nói với em không phải chỉ có thế. Việc em rủ các bạn đi quá sớm như vậy vừa hại sức khỏe, vừa không giúp được gì cho bố mẹ. Chính do thế mà bạn Phi không tham gia được cùng lúc với các em vì hoàn cảnh của bạn có nhiều khó khăn.

- Vâng ! Em xin từ nay không đi sớm, em sẽ cùng Phi và các bạn làm trực nhật thật tốt !

II - EM SUY NGHĨ

1. Hình thức hoạt động tập thể trong truyện trên là làm việc gì ?
2. Xuân và một số bạn khác đã có những hành động xấu thế nào với Phi ?
3. Bạn Phi có tham gia hoạt động tập thể cùng lớp không ? Bạn Phi đã làm việc gì ?
4. Ngoài việc làm trực nhật lớp sạch sẽ, cẩn thận, Phi còn làm việc gì nữa giúp các bạn trong tổ trực nhật ?

III - EM HÃY RÚT RA BÀI HỌC VỀ ĐẠO ĐỨC, Ý THỨC CÔNG DÂN VÀ GHI VÀO VỞ

Bài 11

MỤC ĐÍCH HỌC TẬP CỦA HỌC SINH

I - EM ĐỌC TRUYỆN

Hướng dẫn đọc : Truyện kể về tâm trạng dằn vặt của Giáng Hương khi cô giáo cho điểm 10 về việc chữa bài tập được cô giáo cho về nhà làm. Truyện ít có đối thoại của nhân vật, chủ yếu nói về tâm trạng, vì vậy khi đọc nên đọc chậm, rõ ràng, rành mạch để hiểu hết ý nghĩa của câu chuyện.

*CÂU CHUYỆN ĐIỂM 10**

Hôm nay, sau giờ học Toán, khi cả lớp 7A đã túa ra về như một bầy ong vỡ tổ thì Giáng Hương tay vẫn ôm cặp và cảm mũ đứng tần ngần ở cuối lớp. Cô Phương - cô giáo dạy Toán và cũng đồng thời là chủ nhiệm lớp Giáng Hương lúc đó cũng vừa khoác túi xách lên vai đi ra phía cửa lớp. Giáng Hương chạy theo bước chân

* Truyện tham gia Cuộc vận động viết truyện ngắn giáo dục đạo đức cho thiếu niên, nhi đồng do Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam tổ chức.

cô giáo, giọng ấp úng : "Thưa cô, em... ! em...". Cô Phương quay lại nhìn cô trò cưng của mình một cách ngạc nhiên : "Ồ ! Giáng Hương sao em chưa về cùng các bạn ?". Hương nhìn cô rồi lại cúi mặt. Cô Phương bắt đầu cảm thấy khó hiểu vì Giáng Hương học giỏi tất cả các môn, nhất là môn Toán và còn là một nữ sinh năng động, bạo dạn của lớp 7A. Thế mà hôm nay không hiểu vì sao cô học trò đáng yêu ấy lại có vẻ rụt rè, bối rối trước cô như vậy...

Sau một thoáng băn khoăn, cô Phương đưa tay vuốt nhẹ mái tóc mỏng và vàng hoe của nó và hỏi : "Em có chuyện gì muốn nói với cô phải không ?". Giáng Hương ngược đời mắt tròn xoe, đen lánh nhìn cô giáo như một người có lỗi. Nó lắp bắp : "Thưa cô !... em, em có lỗi với cô và các bạn ạ". Và chưa kịp để cô Phương phản ứng gì thì nó đã nói tiếp, lần này lưu loát hơn : "Em... thưa cô, điểm 10 không phải của em đâu ạ. Em không, không thể nhận điểm 10 cô cho...".

Cô Phương nghe những lời lẽ trên của Giáng Hương lại càng không hiểu gì cả. Quả thật, trong giờ hình học vừa qua Hương đã được điểm 10 khi lên bảng chữa bài tập cô cho về nhà hôm trước. Bài tập rất khó, trước sự bó tay của cả lớp, Hương đã lên bảng giải đúng, không những thế còn có cách giải hay, ngắn gọn thì việc cô cho Hương điểm 10 là hoàn toàn xứng đáng. Nhưng vì lí do gì mà Hương lại cảm thấy có lỗi ?

Giáng Hương có may mắn hơn các bạn cùng lớp ở chỗ nó vừa học giỏi, lại có anh trai học chuyên toán ở trường tỉnh nên học tập ở anh nó được nhiều điều. Tuy nhiên, phải nói rằng Hương có thói quen học tập tự giác, độc lập. Chỉ khi gặp những bài học búa Hương mới nhờ anh giúp đỡ về phương pháp thôi chứ không phải lời giải sẵn. Bố Hương vẫn dặn Hương : "Con hỏi bài anh con thì chỉ nên hỏi phương pháp, cách thức thôi chứ không được nhờ anh giải hộ từ đầu chí cuối. Nếu không con sẽ lười đấy !".

Nó rất nhớ lời bố dạy và đã thực hiện đúng như vậy. Song đối với bài tập hình học vừa lên giải trước lớp thì khác. Đây là lời giải hoàn toàn của anh nó. Bởi vì tối hôm qua, nó đi dự sinh nhật đứa bạn cùng lớp. Khi trở về nhà ngồi vào bàn học cùng anh nó thì cũng là lúc mắt nó cứ đú địt lại. Bài tập chưa làm xong nên nó không cho phép mình đi ngủ. Nó đứng lên, đi đi lại lại trong phòng, khiến anh nó phải quay ra : "Gần 11 giờ rồi, em không học nữa thì đi ngủ đi !". Nó nhõng nhẽo : "Anh ơi ! Em buồn ngủ quá ! Bài tập khó quá mà mai cô giáo em kiểm tra rồi". Anh nó hỏi : "Đại số hay hình học ?". Nó nhanh nhẩu : "Bài tập hình ạ. Thực ra chịu khó giải thì thế nào em cũng làm được, nhưng...". Anh nó cười : "nhưng buồn ngủ chứ gì ? Thôi đưa đề bài đây. Nhưng nhớ đây là lần duy nhất đấy nhé !". Nó ngoan ngoãn vâng dạ và yên tâm đi ngủ.

Sáng nay tỉnh dậy thấy lời giải sẵn của anh để trên bàn học, nó không còn lo lắng nữa. Nó chỉ cần đọc lời giải một lượt là ăn nhập vào đầu ngay. Thế là nó ung dung cấp cấp đến lớp, chờ đến giờ hình xung phong lên bảng nghiêm nhiên nhận điểm 10.

Bây giờ đứng trước cô Phương. Giáng Hương đã mạnh dạn nói lên tất cả sự thật. Cô Phương không còn ngạc nhiên như ban đầu nữa : cô cũng không buồn nhiều về lỗi của Hương. Cô kéo Hương lại gần, lau những giọt nước mắt còn ướt trên mi Hương, cô thủ thỉ : "Câu chuyện về điểm 10 của em thật có điều đáng trách. Nhưng em vẫn xứng đáng được điểm 10 đấy. Vì lí do gì em có biết không Hương ?". - Hương vẫn ngơ ngác. Cô Phương vừa cười vừa nói tiếp khi hướng ánh mắt ra cây phượng trước lớp : "Người ta yêu hoa phượng không chỉ vì màu đỏ rực của nó. Thôi, Hương về đi kéo muộn... và nhớ tìm lời giải cho bài toán điểm 10 nhé ! À ! mà không được nhờ anh đâu đấy" Như nhận ra một điều gì rất đẹp trong ánh mắt, nụ cười của cô Phương. Hương vui hẳn lên : "Vâng ạ !".

NGUYỄN SÔNG HƯƠNG

II - EM SUY NGHĨ

1. Sau khi lên bảng chữa bài tập, cô giáo cho Giáng Hương điểm 10, Giáng Hương có phấn khởi không ? Vì sao ?
2. Giáng Hương đã nói gì với cô giáo về điểm 10 của mình ?
3. Theo bạn Giáng Hương : điểm 10 phải do chính bản thân mình làm nên. Em có đồng ý không ? Em đã làm được việc đó chưa ? Em hãy kể về một trường hợp cụ thể.

III - EM HÃY RÚT RA BÀI HỌC VỀ ĐẠO ĐỨC, Ý THỨC CÔNG DÂN VÀ GHI VÀO VỞ

Bài 12

CÔNG ƯỚC LIÊN HỢP QUỐC VỀ QUYỀN TRẺ EM

I - EM ĐỌC CÁC TÌNH HUỐNG

Tình huống 1 : Cháu nội của bà Ngoan ở Trà Vinh tên là Nguyễn Nhật Trường, sinh năm 1986, bị xích chân khoá vào cầu thang. Bà Ngoan có 4 người con nhưng duy nhất có bố Trường là con trai cho nên bà rất quý, nuông chiều cháu nội. Do không theo sát cháu nên cháu chơi bời lêu lổng với bạn xấu rồi trộm tiền,

vàng của bà. Trường lại nghiền bìa, thuốc lá... Bất đắc dĩ bà Ngoan đành sụt sùi kể với mọi người : "Mấy ngày nay xiềng cháu ở đây, tôi phải giải quyết mọi sinh hoạt hàng ngày của cháu. Tại tôi không dạy được cháu thành người tốt nên giờ phải chịu cực khổ ! Nhưng thà cực mà yên tâm chứ thả cháu ra, cháu đi gây chuyện nữa thì càng khổ thêm. Tôi chỉ mong cơ quan công an nhận lãnh giáo dục cháu dùm tôi, tôi cảm ơn lắm". Trường vẫn dựa lưng vào cầu thang. Câu chuyện trao đổi giữa bà Ngoan và công an không gây một cảm xúc nào trên nét mặt của Trường. Mấy bữa nay, bà Ngoan để thêm mấy thùng củ tỏi (hàng buôn bán) cho Trường bóc vỏ. Bà khóc và nói : "Cho nó có việc làm và đủ cho nó hút thuốc..."

Tình huống 2 : Hà Thu rất thích văn nghệ, từng tham gia các buổi biểu diễn. Một hôm, bà Hạnh cạnh nhà Hà Thu hỏi : "Khi nào cháu đi biểu diễn ? Cháu tham gia tiết mục nào trong chương trình văn nghệ vui hè năm 2002 ?". Bà vừa dứt lời, Hà Thu khóc oà lên, trả lời trong tiếng nấc : "Nhưng bây giờ bố cháu không cho cháu đi biểu diễn văn nghệ nữa". Mẹ cháu cũng tán thành ý kiến của bố cháu. Chồng bà Hạnh nói thêm : "Cháu cần giải thích để bố mẹ biết mùa hè không bận học thì trẻ con cũng được quyền vui chơi với bạn bè, bố mẹ không nên cấm con". Chồng bà Hạnh vừa dứt lời, Hà Thu càng khóc to hơn : "Nhưng ở nhà cháu, làm gì có quyền trẻ con ! Chỉ có quyền người lớn thôi !... từ trước đến nay có việc nào cháu lựa chọn mà bố mẹ cháu đồng ý đâu, đến cả việc cháu thích ngủ riêng, bố mẹ cháu cũng không cho !".

(Theo tạp chí *Vì trẻ thơ* tháng 3/2000)

II - EM Suy nghĩ

1. Bạn Trường đã mắc những sai lầm nghiêm trọng gì ?
2. Hình phạt của bà Ngoan đối với cháu (Trường) có đúng không ? Vì sao ?
3. Bố mẹ Hà cấm Hà không được tham gia biểu diễn văn nghệ trong những ngày nghỉ hè, không được ngủ riêng một mình, có đúng không ? Vì sao ?
4. Em hãy tìm đọc cuốn "Luật bảo vệ chăm sóc giáo dục trẻ em" và đọc kĩ Chương II.

III - EM HÃY RÚT RA BÀI HỌC VỀ ĐẠO ĐỨC, Ý THỨC CÔNG DÂN VÀ GHI VÀO VỞ

Bài 13

CÔNG DÂN NƯỚC CỘNG HOÀ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM

I - EM ĐỌC CÁC TÌNH HUỐNG

Tình huống 1 : Cha mẹ Nam là công dân Việt Nam và đều là nhân viên Đại sứ quán Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam tại Cộng hoà liên bang Đức. Nam được sinh ra và lớn lên ở đó. Nam đi học cùng với trẻ em Đức, học giỏi và nói tiếng Đức rất thạo. Nam chỉ khác người Đức ở mái tóc đen và nước da ngăm đen. Các bạn hỏi : "Nam là người nước nào, mang quốc tịch gì ?". Nam trả lời : "Nam là người Việt Nam và mang quốc tịch Việt Nam".

Tình huống 2 : Hiện nay có một số trẻ em có mẹ là người Việt Nam. Các em không có bố và cũng không biết bố là công dân nước nào. Từ khi sinh ra các em đều được hưởng mọi chế độ chăm sóc về y tế, giáo dục, văn hoá, xã hội,... do Nhà nước quy định, không có sự phân biệt đối xử nào. Nhưng có một số người vẫn hoài nghi, không biết các em có phải là công dân của nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam hay không ?

Tình huống 3 : Bố Nhung là người Việt Nam, mẹ Nhung là người Nga, hai người cùng học đại học ở Nga, yêu nhau và kết hôn với nhau. Mẹ đã sinh ra Nhung ở Mát-xcơ-va, sau đó cả gia đình về Việt Nam sinh sống.

Tình huống 4 : Lớp 6A tổ chức họp để thảo luận về nhiệm vụ của người học sinh trong nhà trường. Tổ 1 cho rằng học tập là quyền của công dân (vì học sinh là công dân).

Tổ 2 cho rằng học tập là nghĩa vụ của công dân (vì học sinh là công dân).

Tổ 3 cho rằng học tập vừa là quyền, vừa là nghĩa vụ của người học sinh, vì học sinh là công dân của nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

II - EM SUY NGHĨ

1. Ở Tình huống 1, bạn Nam trả lời có đúng không ? Vì sao ?
2. Ở Tình huống 2, có nên hoài nghi như vậy không ? Vì sao ?
3. Ở Tình huống 3, Nhung là công dân Việt Nam hay công dân Nga ? Vì sao ?
4. Ý kiến của em ở Tình huống 4 như thế nào ?

III - EM HÃY RÚT RA BÀI HỌC VỀ ĐẠO ĐỨC, Ý THỨC CÔNG DÂN VÀ GHI VÀO VỞ

Bài 14

THỰC HIỆN TRẬT TỰ AN TOÀN GIAO THÔNG

I - EM ĐỌC CÁC TÌNH HUỐNG

Tình huống 1 : Bình là học sinh một trường ở miền núi, nhân dịp hè về thăm bác ruột ở Hà Nội, Bình mượn xe đạp của bác đi chơi phố. Khi đến đường Bà Triệu, do không biết đó là đường một chiều, Bình vẫn đi ngược vào, không may anh Hùng đi xe máy đã đâm vào Bình làm Bình ngã, xe đạp bị hỏng nặng...

Tình huống 2 : Bạn cùng với anh trai đi xe máy loại 70 phân khối đến vui liên hoan ở nhà bác Bảy. Anh của bạn uống bia nhiều, hơi men chệnh choáng, lúc về không làm chủ được tay lái nên đã đâm vào xe máy của chị Liên đang đi đúng đường, làm xe của chị đổ văng ra lề đường. Sau khi gây tai nạn, anh của bạn vẫn tiếp tục cho xe chạy. Lúc này có một chú cảnh sát giao thông xuất hiện...

Tình huống 3 : Sau một thời gian tập đi xe máy, anh Ba xin được dự thi để lấy bằng lái xe. Lúc thi, thiếu ỹ cảnh sát giao thông ngồi phía sau anh Ba để kiểm tra. Đi qua nhiều dãy phố, anh Ba tuân theo đúng luật đi đường, đến ngã tư có đường ngược chiều, thiếu ỹ cảnh sát nói nhỏ với anh Ba : "Đi vào đường này (ngược chiều) để mua gói thuốc rồi sẽ thi tốt". Nể thiếu ỹ cảnh sát, anh Ba cứ lái xe vào đường ngược chiều.

Tình huống 4 : Ngày 20/06/2001, Bộ Giao thông - Vận tải đưa ra số liệu : Từ đầu 2001 đến nay, cả nước đã xảy ra 10.476 vụ tai nạn giao thông (chưa đầy 6 tháng) làm chết 4.179 người, làm bị thương 11.940 người. Tính bình quân mỗi ngày có 27 người chết và 79 người bị thương (Theo Báo Lao động ngày 22/06/2001).

II - EM Suy Nghĩ

1. Ở Tình huống 1, theo em, Bình đã vi phạm quy định nào ? Anh Hùng có phải bồi thường cho Bình không ? Nếu em là cảnh sát giao thông, em sẽ xử lí hành vi của Bình như thế nào ?

2. Ở Tình huống 2, em hãy viết tiếp sự việc này và kết luận theo ý của em (căn cứ vào Luật Giao thông).

3. Ở Tình huống 3, anh Ba và thiếu ỹ cảnh sát ai đúng, ai sai ? Theo em dự đoán anh Ba sẽ đổ hay hỏng thì ?

4. Ở Tình huống 4, em hãy so sánh số liệu trên với số liệu các năm sau (đã ghi trong SGK Giáo dục công dân 6) và có nhận xét gì ?

Em và các bạn em phải làm gì trước tình hình đó ?

III - EM HÃY RÚT RA BÀI HỌC VỀ ĐẠO ĐỨC, Ý THỨC CÔNG DÂN VÀ GHI VÀO VỞ

Bài 15

QUYỀN VÀ NGHĨA VỤ HỌC TẬP

I - EM ĐỌC CÁC TÌNH HUỐNG

Tình huống 1 : Trẻ em ở Bản Nhắng dưới chân dãy Hoàng Liên Sơn đã 10 - 12 tuổi mà chưa biết chữ. Huyện đã cử cô giáo người Tày về bản. Cô đến từng nhà ghi tên các em, động viên cha mẹ cho các em đi học. Đến nay các em đã biết chữ, nhưng đọc chưa thạo. Xã còn nghèo nên mới xây tạm một lớp học đơn sơ, mái tranh, vách đất. Cô giáo thương các em, đã vận động dân bản, Hội cha mẹ học sinh đóng góp vật chất, công sức để xây dựng lớp học cho các em. Mọi người ở trong bản đều tích cực hưởng ứng. Riêng gia đình ông An đã không đồng ý tham gia xây dựng lớp, lại còn bắt con đi nương, kiếm củi suốt ngày, không cho con đi học tiếp nữa vì ông bảo đó là quyền của ông.

Tình huống 2 :

- Nghỉ hè Thuý Hân làm gì ?
- Nghỉ hè Thuý Hân học thêm Toán, Anh văn.
- Nhưng học Toán với Anh văn mãi sao ? Cũng có lúc phải giải trí chứ ?
- À, lúc nghỉ học hai môn đó thì Hân học các môn khác.

Học đã trở thành một thói quen hàng ngày của Thuý Hân. "Ngó Thuý Hân chăm học một cách kì lạ !" Đó là nhận xét của nhiều thầy cô và bạn bè. Vả lại, càng chăm, Thuý Hân càng thấy mình có thêm nhiều kiến thức nên lại càng thích học.

Năm ngoái, Thuý Hân giành luôn hai giải nhất Toán và Văn trong kì thi học sinh giỏi lớp 5 cấp Quốc gia, một kì tích ở vùng đất cao nguyên. Năm nay, Thuý Hân cũng đang dẫn đầu về học tập ở lớp 6 trường Hoa Lư, tỉnh Gia Lai, môn nào cũng giỏi xuất sắc. Có người hỏi : "Học mãi mà không vui chơi, không sợ sẽ "tí hon" mãi như thế này sao ?", Thuý Hân cười tít mắt :

- Nói vậy thôi, lúc ở nhà Thuý Hân cũng quét nhà, tập nấu nướng, trông em, xem tivi... Thình thoảng, chủ nhật Thuý Hân cùng em đi chơi công viên với ba.

- Thế Thuý Hân có phép gì mà năm ngoái chiếm cả hai giải nhất về Toán và Văn ?

Thuý Hân nghĩ một chút rồi trả lời :

- Thuý Hân muốn tập cho mình thói quen đừng bao giờ để lãng phí thời gian. Em nghĩ rằng bạn nào say mê học tập cũng đều có thể trở thành học sinh giỏi.

Theo HÀ NHÂN

(Báo Thiếu niên Tiến phong, số 32, tháng 4/1998)

II - EM SUY NGHĨ

1. Ở Tình huống 1, em có ý kiến gì về việc làm của ông An ?

2. Ở Tình huống 2, Thuý Hân đã tranh thủ thời gian say mê học tập như thế nào ?

3. Thuý Hân nói : "Em nghĩ rằng bạn nào say mê học tập cũng đều có thể trở thành học sinh giỏi". Em có ý kiến gì về câu nói này ? Có đúng không ? Vì sao ?

4. Em hãy tìm cuốn Luật Giáo dục và đọc kĩ Chương V (phần Người học).

III - EM HÃY RÚT RA BÀI HỌC VỀ ĐẠO ĐỨC, Ý THỨC CÔNG DÂN VÀ GHI VÀO VỞ

Bài 16

QUYỀN ĐƯỢC PHÁP LUẬT BẢO HỘ VỀ TÍNH MẠNG, THÂN THỂ, SỨC KHOẺ, DANH DỰ VÀ NHÂN PHẨM

I - EM ĐỌC CÁC TÌNH HUỐNG

Tình huống 1 : Thành bé mãi vui trót ngủ lại nhà bạn một tối, sáng hôm sau mới về. Vậy mà vừa thấy con, ông bố đã bùng lên một cơn thịnh nộ. Ông găm lên rồi nhẩy bổ vào thành bé, thôi thì đá, bạt tai, túm tóc, đập đầu vào tường... rồi chửi mắng : "Mày làm cho bố mẹ mày đêm qua phải mất ngủ. Mày chết dui, chết đập ở đầu mà giờ mới vác mặt về ?". Thành bé mặt tái xanh, người co rúm lại như mớ giẻ rách, lay bố mẹ như tể sao mà ông bà vẫn không nguôi cơn giận. Tiếp theo, bà mẹ cũng gào lên, vung roi quát túi bụi vào thành bé như đánh trâu không băng. Làng xóm xúm vào can, nói : "Đánh con như vậy cũng là phạm pháp" mà cả

chồng lẫn vợ còn cứ cãi nhai : "Phạm gì ? Con tôi, tôi có quyền đánh. Đánh cho chùa cái tội tự do đi. Đánh cho nó sáng mắt ra".

Theo NGUYỄN THANH THÂN
(Tập chí *Vì trẻ thơ*, số 113, năm 2000)

Tình huống 2 : Ngọc học tốc chạy về nhà lu loa : "Bố ơi ! Cái Thiêng nó đánh con !". Lão Ngạch quăng cái mớ lết xuống, đứng phắt lên quát hỏi : "Đứa nào ? Cái Thiêng con nhà Thành phải không ? Nó đâu ? Để tao cho nó một trận !".

Theo tay chỉ của thằng Ngọc, lão Ngạch hăm hăm chạy xốc tới nhà chị Thành, túm tóc con Thiêng : "À, cái đồ chó cạy gân nhà này !". Con Thiêng vừa kêu vừa cãi : "Nó cứ phá đám, chúng cháu đẩy nó về chứ có làm gì đâu !". Ba đứa trẻ cùng chơi đều nói : "Đúng đấy, đúng đấy !". Nhưng bốp, bốp ! "Này, cạy chó đàn ăn hiếp con ông này ?". Bàn tay hộ pháp của lão Ngạch tát vào lũ trẻ gái khiến chúng khóc, chạy toán loạn. Làng xóm không muốn dây vào vì ai chả biết vợ chồng lão Ngạch ngang ngược đụng vào chỉ có thiệt. Ngày nọ bà Tín có cháu cũng bị lão Ngạch đánh, lời qua tiếng lại với lão bị lão vả cho gãy mất mấy chiếc răng, nhưng cuối cùng chỉ hoà giải mà thôi...

Theo ĐẶNG THIÊM
(Tập chí *Vì trẻ thơ*, số 113, năm 2000)

Tình huống 3 : Ông Tước nuôi được đàn gà hàng chục con nhưng thỉnh thoảng bị mất trộm vài con. Để bảo vệ, ông Tước đã đặt một cái bẫy có tẩm thuốc độc ở ngay gần cửa chuồng gà. Một đêm, sau khi đã bắt trộm được hai con gà, Huy bị sập bẫy, bị thương dập bàn chân trái. Hai hôm sau vào viện thì phải tháo khớp do nhiễm trùng nặng.

II - EM SUY NGHĨ

1. Ở Tình huống 1, trước tình hình cả bố và mẹ đều đánh con tàn nhẫn, bà con hàng xóm đến can và nói : "Đánh con như vậy cũng là phạm pháp". Em nghĩ như thế nào về lời can đó, đúng hay sai ?

2. Ở Tình huống 2, em hãy phân tích những sai trái của lão Ngạch. Lão Ngạch có vi phạm pháp luật không ?

- Đọc câu cuối của Tình huống 2 : "Cuối cùng chỉ hoà giải thôi". Em có suy nghĩ gì ?

3. Ở Tình huống 3, em hãy chỉ rõ Huy và ông Tước đã vi phạm pháp luật ở điểm nào ?

4. Em hãy tìm Bộ luật Dân sự và đọc kĩ Chương III : Cá nhân, mục 2 : Quyền nhân thân.

III - EM HÃY RÚT RA BÀI HỌC VỀ ĐẠO ĐỨC, Ý THỨC CÔNG DÂN VÀ GHI VÀO VỞ

Bài 17

QUYỀN BẤT KHẢ XÂM PHẠM VỀ CHỖ Ở

I - EM ĐỌC CÁC TÌNH HUỐNG

Tình huống 1 : Bình và Luận là hai bạn rất thân quen. Gần đây Bình cho Luận mượn một cuốn sách quý. Cuốn sách này lại do một người bạn khác của Bình cho mượn. Nay người bạn khác đó phải dời nhà đi xa, đòi Bình phải trả ngay để đem theo. Bình đến nhà Luận thì cả nhà đi vắng, cửa tuy có khoá nhưng nếu banh mạnh một tí có thể len vào. Vì nhà Luận có một con chó giữ nhà. Bình lui tới thường xuyên nên chó dữ cũng hoá quen từ lâu. Bình quyết định banh cửa nhà Luận, lách vào để lấy sách. Lúc đó có người hàng xóm trông thấy và can Bình không nên vào nhưng tình huống gấp quá phải trả sách cho người bạn đang chờ ở nhà mình nên Bình cứ vào.

Tình huống 2 : Hai chú công an đang rượt đuổi một phạm nhân trốn trại, đã có lệnh truy nã. Hắn chạy vào một ngõ hẹp rồi mất hút. Hỏi ông Tá, ông Tá nói không thấy. Hai chú công an đề nghị ông Tá cho vào khám nhưng ông Tá không đồng ý. Biết rằng chỉ cần lơ lửng một chút là tên này xổng mất nên hai chú công an bàn nhau quyết định cứ nên khám nhà ông Tá.

Tình huống 3 : Mẹ con nhà T. có tính ăn cắp vặt, cả xóm ai cũng biết. Bà Hoè ở sát nhà T. do sơ hở nên bị mất cái quạt bàn. Bà Hoè nghĩ chỉ có nhà T. lấy cắp chiếc quạt bàn của mình nên chửi đổng suốt ngày và dọa sẽ vào tận nhà T. để khám.

II - EM SUY NGHĨ

1. Ở Tình huống 1, em thấy việc làm của Bình đúng hay sai ? Vì sao ? Nếu em là Bình em sẽ giải quyết như thế nào ?

2. Ở Tình huống 2, hai chú công an có vi phạm quyền bất khả xâm phạm về chỗ ở của ông Tá không ? Vì sao ?

- Theo em hai chú công an nên hành động như thế nào ?

3. Ở Tình huống 3, bà Hoè có quyền vào khám nhà T. không ? Vì sao ?

- Theo em, làm cách nào bà Hoè có thể xác định được có đúng nhà T. lấy tài sản của mình không mà không vi phạm đến quyền bất khả xâm phạm về chỗ ở của người khác ?

4. Em hãy tìm cuốn Hiến pháp nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam 1992, đọc kĩ Điều 73 (Chương V về Quyền và nghĩa vụ cơ bản của công dân) và Bộ luật Dân sự, đọc kĩ Điều 46 : Quyền bất khả xâm phạm về chỗ ở.

III - EM HÃY RÚT RA BÀI HỌC VỀ ĐẠO ĐỨC, Ý THỨC CÔNG DÂN VÀ GHI VÀO VỞ

Bài 18

QUYỀN ĐƯỢC BẢO ĐẢM AN TOÀN VÀ BÍ MẬT THƯ TÍN, ĐIỆN THOẠI, ĐIỆN TÍN

I - EM ĐỌC TRUYỆN

Hướng dẫn đọc : Truyện tuy ngắn nhưng có nhiều đối thoại giữa mẹ, An và chị Hoà. Em chú ý đọc diễn cảm để phân biệt lời của từng nhân vật.

MẸ CỨ BỐC ĐI

- Nhà có thư nhé ! Bác đưa thư gọi :

An chạy ra, xin bác đưa thư một phong bì với dòng chữ đậm nét : "Người nhận : Nguyễn Thị Hoà", An cảm ơn bác và gọi mẹ :

- Mẹ ơi ! Có thư của ai gửi cho chị Hoà !

Hỏi ngạc nhiên vì từ trước đến nay có ai gửi thư cho con gái mình đâu, mẹ bảo :

- Đưa đây mẹ xem !

- Mẹ để con bóc nhé !

- Không được ! Thư gửi tên chị Hoà thì chỉ mình chị Hoà được bóc. Con đưa đây để mẹ xem ai gửi nào !

Thư không có tên người gửi, song nhìn kĩ nét chữ, mẹ An biết là thư của bố An. Mẹ nói tiếp :

- Không có tên người gửi, nhưng... thôi, để chị Hoà về, con đưa cho chị.

An không biết rằng lúc này mẹ đang có nhiều băn khoăn suy nghĩ về người chồng của mình. Có bao giờ bố An gửi thư về lại để tên con đâu, tại sao thư lại không có tên người gửi trên góc phong bì, hay là bố An có chuyện không may ở ngoài đảo ?

Thấy mẹ có vẻ suy nghĩ, An lại nói :

- Thôi ! Chắc có lẽ thư của bố rồi ! Mẹ cứ bóc đi !

- Không ! Bóc thư của người khác là vi phạm pháp luật. Hôm nọ con lục tung ngăn tủ đựng quần áo của chị cũng là không đúng đâu !

- Hôm ấy con tìm xem cái áo của con có lẫn trong quần áo của chị không !

- Không được ! Phải tôn trọng thư từ, đồ đạc, của cải của người khác mới là người có văn hoá, con ạ !

Vừa lúc đó, chị Hoà về đến cửa, An vội khoe :

- Chị có thư, mẹ đang cầm đây này !

. Hoà bóc thư, reo lên : "Thư của bố !". Hoà đọc lướt nhanh rồi thưa với mẹ :

- Bố khoẻ mạnh ! Bố khen con học giỏi, bảo An cố gắng học giỏi, sẽ có quà của bố thưởng cho...

Đọc xong, Hoà đưa thư cho mẹ vì trong thư có đôi điều bố gửi cho mẹ.

Mẹ đọc thư, vui mừng. Riêng An, em hiểu được nhiều điều từ việc nhận thư, bóc thư, xem thư...

Theo XUÂN CANG

(Báo *Pháp luật* tháng 4 năm 1999)

Em đọc tình huống :

Thanh và Hoà đi học về thấy ở giữa đường có một chiếc cặp do ai đó đánh rơi. Hai bạn giờ cặp ra xem, thấy toàn tài liệu của một công ti trách nhiệm hữu hạn có địa chỉ rất rõ nơi đóng trụ sở. Trong cặp có một phong bì thư, đã bóc ở bên phải, có địa chỉ của người nhận : Thân gửi anh Nguyễn Văn Luận, cán bộ Công ti trách nhiệm hữu hạn... Thanh định xem, Hoà bảo : "Chớ ! Chớ !" Thanh không nghe, cứ vui vẻ đọc, nhưng mới đọc dòng đầu : "Anh yêu của em !..." Thanh vội xếp lại, bỏ vào bì thư...

II - EM Suy nghĩ

1. Biết là thư của chồng mình gửi cho con, nhưng mẹ An vẫn không bóc ra xem ? Vì sao ?

2. Mẹ An đã giải thích với An như thế nào khi An giục mẹ : "Mẹ cứ bóc đi" ?

3. Đến lúc nào mẹ của An mới đọc thư của bố ?

4. Ở Tình huống trên, em hãy phân tích Thanh và Hoà ai đúng, ai sai ? Em thử đoán xem Thanh và Hoà sẽ giải quyết chiếc cặp kia như thế nào ?

III - EM HÃY RÚT RA BÀI HỌC VỀ ĐẠO ĐỨC, Ý THỨC CÔNG DÂN VÀ GHI VÀO VỞ

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
<i>Lời giới thiệu</i>	3
<i>Cùng các em học sinh lớp 6</i>	4
<i>Bài 1: Tự chăm sóc, rèn luyện thân thể</i>	5
<i>Bài 2: Siêng năng, kiên trì</i>	7
<i>Bài 3: Tiết kiệm</i>	9
<i>Bài 4: Lễ độ</i>	11
<i>Bài 5: Tôn trọng kỉ luật</i>	13
<i>Bài 6: Biết ơn</i>	15
<i>Bài 7: Yêu thiên nhiên, sống hoà hợp với thiên nhiên</i>	18
<i>Bài 8: Sống chan hoà với mọi người</i>	21
<i>Bài 9: Lịch sự, tế nhị</i>	23
<i>Bài 10: Tích cực, tự giác trong hoạt động tập thể và trong hoạt động xã hội</i>	25
<i>Bài 11: Mục đích học tập của học sinh</i>	28
<i>Bài 12: Công ước Liên hợp quốc về quyền trẻ em</i>	30
<i>Bài 13: Công dân nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam</i>	32
<i>Bài 14: Thực hiện trật tự an toàn giao thông</i>	33
<i>Bài 15: Quyền và nghĩa vụ học tập</i>	34
<i>Bài 16: Quyền được pháp luật bảo hộ về tính mạng, thân thể, sức khoẻ, danh dự và nhân phẩm</i>	35
<i>Bài 17: Quyền bất khả xâm phạm về chỗ ở</i>	37
<i>Bài 18: Quyền được bảo đảm an toàn và bí mật thư tín, điện thoại, điện tín</i>	38

BÀI TẬP TÌNH HUỐNG GIÁO DỤC CÔNG DÂN 6

Mã số : T6G03h1

In 5.000 bản, (QĐ 40 TK) khổ 17 x 24 cm, tại Công ty CP In Thái Nguyên.

Số in: 593 Số xuất bản: 09-2011/CXB/417-2046/GD.

In xong và nộp lưu chiểu tháng 6 năm 2011

VƯƠNG MIỆN KIM CƯƠNG
CHẤT LƯỢNG QUỐC TẾ

Bạn đọc có thể mua sách tại các Công ty Sách - Thiết bị trường học ở các địa phương hoặc tại các cửa hàng sách của Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam:

- Tại TP. Hà Nội : 187 Giảng Võ; 232 Tây Sơn; 23 Tràng Tiền; 25 Hàn Thuyên; 32E Kim Mã; 14/3 Nguyễn Khánh Toàn; 67B Cửa Bắc.
- Tại TP. Đà Nẵng: 78 Pasteur; 247 Hải Phòng.
- Tại TP. Hồ Chí Minh: 104 Mai Thị Lựu; 2A Đinh Tiên Hoàng, Quận 1; 240 Trần Bình Trọng; 231 Nguyễn Văn Cừ, Quận 5.
- Tại TP. Cần Thơ: 5/5 Đường 30/4.
- Tại Website bán sách trực tuyến: www.sach24.vn

Website: www.nxbgd.vn

8 934994 040419

Giá: 6.500đ